

MASARYKOVA UNIVERZITA

Seminář k bakalářské práci I C4185

Doc. Mgr. Pavel Bouchal, Ph.D.

bouchal@chemi.muni.cz, A5/208, tel. 549493251

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Čím se budeme zabývat ...

- **Úvod do semináře**
- **Ústav biochemie PřF MU**
  - stručná historie a významné osobnosti
  - pracovní skupiny a řešená výzkumná problematika
- **Zásady práce na ústavu**
  - organizační pokyny
  - bezpečnost práce
  - požární ochrana
  - zásady práce s geneticky modifikovanými organismy (GMO)
  - zásady práce s tlakovými lahvemi

Čím se budeme zabývat ...

- **Informační zdroje (nejen) v life science a biochemii**
  - Eduroam a OpenVPN
  - Učebnice
  - Odborné časopisy (s impakt faktorem a bez)
  - Odborné konference a workshopy
  - Patenty
  - Odborné organizace
  - Sociální sítě (ResearchGate, LinkedIn)
  - Databáze: Pubmed, Web of Science, Scopus, Google Scholar
  - Globální systém hodnocení ve vědě (publikace, citace, H-index)

Čím se budeme zabývat ...

- **Stručné základy bioinformatiky**
  - biochemické databáze
  - zobrazování a studium sekvenčních a strukturních dat
  - procvičení na konkrétních příkladech

Čím se budeme zabývat ...

- **Prezentace výzkumných témat potenciálních školitelů**

- Ústav biochemie PřF MU
- Národní centrum pro výzkum biomolekul
- CEITEC MU
- externí pracoviště

o výzkumném zaměření jednotlivých skupin, řešených projektech a možnostech zapojení v rámci samostatných projektů, bakalářských a diplomových prací

Čím se budeme zabývat ...

- **Zásady sepisování odborných prací**
  - jak psát jasně, stručně, výstižně a čtivě
  - formulace hypotéz a cílů práce
  - jak správně strukturovat práci, kapitoly, odstavce a věty
- **Jak psát bakalářskou a diplomovou práci**
  - formální požadavky
  - odborné požadavky
  - praktické zkušenosti

Čím se budeme zabývat ...

Zápočet

Práce s vlastními počítači: zopakování a prověření
nejdůležitějších znalostí

povolena 1 neomluvená absence

Zakladatel Ústavu biochemie

Prof. RNDr. PhMr. Vladimír Morávek (1896-1992)

- Vystudoval farmacii (**1919 PhMr.**) a chemii na Karlově univerzitě, RNDr. na Přírodovědecké fakultě MU (1922)
- Studijní pobyty ve Stockholmu (1922), Eashingtonu (USA) a Montrealu (1926-1927)
- 1921-1935 PŘF MU, Ústav fyziologie rostlin (1927 Doc., 1934 mimoř. profesor, 1946 řádný prof. chemické fyziologie)
- 1934-1948 Dům útěchy (dnes **Masarykův onkologický ústav, MOÚ**) na Žlutém kopci – zakladatel výzkumných laboratoří: klinická a výzkumná část, studium nádorů a mechanismu jejich vzniku, úloha cholesterolu
- <https://www.mou.cz/tz-2013-prof-rndr-phmr-vladimir-moravek/f1430>
- 1948-1949 Děkan Přírodovědecké fakulty MU
- **1950 založil Biochemický ústav PŘF MU**
- Pojmenován po něm Morávkův pavilon v MOÚ (2013)

Otázky pro p. doc. Zbořila:

- Byl první profesor biochemie v ČSR Morávek (1934/46), nebo Koštíř (1954)?
- Byl biochemický ústav nejprve v Brně (1950), nebo v Praze (1952)?
- http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_osobnosti&load=13421
- <https://www.natur.cuni.cz/chemie/informace-o-sekci/vyznamne-osobnosti/josef-vaclav-kostir>

Počátky Ústavu biochemie

- Ústav biochemie formálně vzniká roku 1950
areál na Kotlářské, 2 místnosti v pavilonu 9
- zakladatel Prof. **Vladimír Morávek**
- 1952-3 postupně velká část pavilonu
- 1952 přichází RNDr. **Ladislav Skurský** (absolvoval org. chemii u Prof. Hadáčka)
prvních 6 diplomantů
- 1953 druhým asistentem prom. chemik (jeden z diplomantů)
Vladimír Dadák
- 1954 přichází prom. chem. **Lumír Macholán** (abs. organické chemie)
- Ústav biochemie součástí Katedry organické chemie a biochemie
- 1960 Katedra biochemie, vedoucí L. Skurský

60. léta, budova č. 9 v areálu Kotlářská
Skurský Morávek Dadák Macholán

80. léta

?

tamtéž

Dadák

?

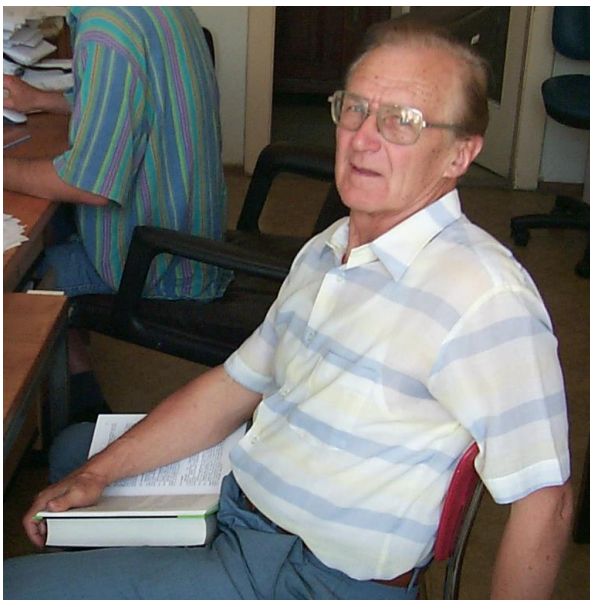

Počáteční výzkumná problematika

- **Vladimír Morávek** - změny ve složení séra jako indikátor neoplasie (nutnost včasné diagnostiky pro úspěch terapie), registrace zákalových křivek, oscilografická polarografie, manometrie, Beckmanův spektrofotometr, studium steroidů a zejm. cholesterolu
- **Lumír Macholán, Ladislav Skurský** - syntézy aminoketokyselin odvozených od ornithinu a lysinu, biogeneza alkaloidů (organochemická orientace)
- **Emil Paleček** (diplomant) - oscilopolarografie nukleových kyselin
- **Vladimír Dadák** - mikrobiologické sledování přírodních antibiotik, separace obsahových látek rostlin, ostruthin (derivát kumarinu) - rozpojovač respirace a tvorby ATP, oxidační fosforylace
- 1964 - dalším asistentem **Petr Zbořil**, fluorescenční metody, práce na Keilin Hartreeho preparátu (fragmenty srdečních mitochondrií)
- 1970 - **Ludmila Křivánková** - lipidní chinony
- 1974 - **Vladimír Mikeš**
- zaveden výzkum bakterie *Paracoccus denitrificans*

L. Macholán, L. Skurský

- **Lumír Macholán**: příprava labilních ketoaminokyselin (ketoaminovalerová), vazby na chinazolinové alkaloidy
- hydroxideriváty putrescinu a kadaverinu - studium enzymu diaminoxidasy (DAO) a zejména jejích inhibitorů
- žák **Pavel Peč** - zakládá později Kat. biochemie na UPOL (1995)
- 1975 - enzymové biosensory s kyslíkovým článkem, konduktometrické sensory s ureasou, použití tyrosinasy a DAO
- 1991 profesorem

- **Ladislav Skurský**: kondenzační reakce vedoucí k heterocyklům, berberin
- výzkum alkoholdehydrogenasy (ADH) přinesen od Theorella ze Stockholmu, zapojen **Jan Kovář**, **Stanislav Pavelka**
- metodiky stanovení alkoholu s ADH
- († 2011)

Prof. RNDr. Vladimír Dadák, DrSc.
(1934-2016)

Doc. RNDr. Ladislav Skurský, DrSc.
(1928-2011)

Prof. RNDr. Vladimír Mikeš, CSc.
(1950-2007)

Prof. RNDr. Lumír Macholán, CSc.
(*1931)

Korespondence s prof. Krebsem

DEPARTMENT OF BIOCHEMISTRY
UNIVERSITY OF OXFORD

FROM
H. A. KREBS
WHITLEY PROFESSOR OF BIOCHEMISTRY

SOUTH PARKS ROAD
OXFORD

TELEPHONE: 59214/5

13th September, 1955.

Dr. L. Macholan & Dr. L. Skursky,
Department of Biochemistry,
Masaryk University,
Kotlářská Street 2,
Brno, Czechoslovakia.

Dear Sirs,

I thank you for your letter about the dinitrophenylhydrazone of keto amino valeric acid. I shall be glad to make an identity test of your material, but at present I have no reference material at hand. I propose to make new reference material from proline with the help of D-amino acid oxidase and I will write to you again when my test has been completed.

Yours faithfully,

H.A. Krebs

DEPARTMENT OF BIOCHEMISTRY
UNIVERSITY OF OXFORD

FROM
H. A. KREBS
WHITLEY PROFESSOR OF BIOCHEMISTRY

SOUTH PARKS ROAD
OXFORD

TELEPHONE: 59214/5

September 26th, 1955.

HAK/MEB

Dr. L. Macholan & Dr. L. Skursky,
Department of Biochemistry,
Masaryk University,
Kotlářská Street 2,
Brno, Czechoslovakia.

Dear Drs. Macholan & Skursky,

I have now had an opportunity of preparing a new sample of the dinitrophenylhydrazone of α -keto amino valeric acid. Its uncorrected melting point was at 214° and your sample melted at the same temperature. The mixed melting point was also 214° . This thus confirms the identity of your material.

I note that you have so far not been successful in isolating the free δ -amino- α -keto valeric acid. I wish you every success in your further efforts to obtain this interesting substance, and if you are successful I should be grateful to have a sample.

Yours sincerely,

H.A. Krebs

Nedávná doba

- **1988 přichází Martin Mandl**
- **1990 vedoucí katedry Petr Zbořil**
- **1997 převzal vedení Vladimír Mikeš**
- **2005 přestěhování do kampusu v Bohunicích, dočasně v A2 a A4**
- **2007 vlastní pavilon A5, vzniká Ústav biochemie, vedoucím Martin Mandl († V. Mikeš)**
- **2010 expanze do pavilonu A15 (základní praktika, laboratoř doc. Šerého)**
- **2012 účast na projektu CEITEC (Glatz, Skládal, Wimmerová)**

Současný stav

- **Analytická biochemie – Prof. Z. Glatz**
  - moderní separační metody – vysokoúčinná kapalinová chromatografie a kapilární elektroforézá při kvalitativní a kvantitativní analýze biologicky aktivních nízkomolekulárních i vysokomolekulárních látek (léčivé rostliny, klinická diagnostika, enzymy atd.)
- **Biochemie denitrifikačních bakterií – Prof. I. Kučera**
  - transport dusičnanu do denitrifikující buňky, redoxní složky denitrifikační dráhy a kinetika elektronového transportu, regulace exprese denitrifikačních genů faktory vnějšího prostředí
- **Biosensory – Doc. P. Skládal**
  - vývoj elektrochemických a piezoelektrických biosensorů, aplikace enzymových elektrod a imunosensorů v životním prostředí a klinické oblasti, studium afinitních interakcí v reálném čase pomocí biosensorů

- **Environmentální biotechnologie – Doc. M. Mandl, Doc. O. Janiczek**
  - studium bio-oxidace železa a anorganických sírných látek na buněčné a enzymové úrovni ve vztahu k aktivitě sírných bakterií v biohydrometalurgii a ekologii
- **Glykobiochemie – Prof. M. Wimmerová**
  - strukturně-funkční studium proteinů podílejících se na výstavbě a specifickém rozpoznávání biologicky aktivních glykokonjugátů a specifických interakcí mezi patogenem a hostitelem
- **Molekulární fyziologie – Prof. O. Šerý**
  - DNA testování geneticky podmíněných chorob a DNA diagnostika virových a bakteriálních chorob v medicíně
    - Laboratoř neurobiologie a molekulární psychiatrie
    - Laboratoř DNA diagnostiky
- **Molekulární patologie – Doc. T. Kašparovský, Doc. J. Lochman**
  - molekulární podstaty onemocnění a interakce mezi patogenem a hostitelem, obranné mechanismy rostlin a aplikace v zemědělství
- **Nádorová proteomika – Doc. P. Bouchal**
  - Proteomika ve výzkumu nádorů a metastazování – identifikace a charakterizace potenciálních biomarkerů a terapeutických cílů, tkáňové kultury, analýza interakčních sítí

Studijní programy

- **Bakalářské programy:**
  - Biochemie, obor Biochemie
  - Biochemie, obor Chemoinformatika a bioinformatika (na NCBR)
  - Aplikovaná biochemie, obor Aplikovaná biochemie
- **Magisterské navazující / program Biochemie, obory:**
  - Analytická biochemie
  - Biochemie
  - Biomolekulární chemie (na NCBR)
  - Genomika a proteomika
  - Chemoinformatika a bioinformatika
  - Bioanalytik – odborný pracovník v laboratorních metodách (odborná specializace ve zdravotnictví)
- **Doktorské / program Biochemie, obory:**
  - Biochemie
  - Biomolekulární chemie (na NCBR)
  - Genomika a proteomika (na CEITEC)

Webová stránka ústavu

- www.sci.muni.cz
  - položka Ústavy - Ústav biochemie
- www.sci.muni.cz/cz/UBCH
- orion.chemi.muni.cz
  - informace o studiu,
  - požadavky na závěrečné práce a ke státním zkouškám
  - harmonogramy obhajob a státních zkoušek

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Příště ...

- zásady práce na ústavu
- stručné organizační pokyny
- bezpečnost práce
- požární ochrana
- práce s geneticky modifikovanými organismy (GMO)

- **Účast nutná – povinné školení**